

Yttrande - Granskning av årsrapport 2023 - Rapport nr 7/2023

Regionens revisorer har den 15 april 2024 överlämnat en rapport gällande granskning av Hälso- och sjukvårdsnämnden 2023. Granskningsrapporten har tillställts hälso- och sjukvårdsnämnden. Yttrande om verkställda och planerade åtgärder ska lämnas till revisionskontoret senast den 2 oktober 2024.

Sammanfattning av revisionens iakttagelser och rekommendationer

Revisorerna beskriver i rapporten att Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter var hårt pressade under år 2023 och bemanningsproblematiken särskilt utmanande. Detta påverkade tillgängligheten negativt och väntetider var långa. Bemanningssituationen tillsammans med den höga inflationen påverkade även nämndens ekonomi.

Hälso- och sjukvårdsnämndens underskott mot budget för året 2023 uppgick till 973 miljoner kronor. Nämnden uppnådde endast ett av sina 23 verksamhetsmål för år 2023.

Revisorerna bedömer att Hälso- och sjukvårdsnämndens styrning och kontroll under året inte var tillräcklig och beskriver nämnden som passiv.

Med utgångspunkt i granskningarna lämnar revisorerna följande rekommendationer till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Besluta om en plan med åtgärder för hur nämnden på lite längre sikt ska klara sitt uppdrag och hålla sina budgetar. Det behövs bättre dialoger med verksamheterna om vilka åtgärder som bör genomföras och om vad som är möjligt att genomföra. Säkerställ att verksamheterna blir delaktiga i beredningen av budgetar och arbetet med att föreslå åtgärder. Se till att det finns riskanalyser som visar vilka åtgärder som är möjliga att genomföra
- Utveckla arbetet med målstyrning
- Utveckla arbetet med intern kontroll

Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande

Hälso- och sjukvårdsnämnden noterar att revisorernas rekommendationer är i linje med det som nämnden kontinuerligt arbetar med att utveckla.

Hälso- och sjukvårdsnämnden lämnar följande kommentarer till revisorernas iakttagelser och rekommendationer.

- **Besluta om en plan med åtgärder för hur nämnden på lite längre sikt ska klara sitt uppdrag och hålla sina budgetar. Det behövs bättre dialoger med verksamheterna om vilka åtgärder som bör genomföras och om vad som är möjligt att genomföra. Säkerställ att verksamheterna blir delaktiga i beredningen av budgetar och arbetet med att föreslå åtgärder. Se till att det finns riskanalyser som visar vilka åtgärder som är möjliga att genomföra**

Som beskrivs i revisorernas rapport har Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter varit hårt pressade under år 2023, där bemanningsproblematiken bidrog till svårigheter att klara vårduppdraget. Vårdplatser var reducerade, tillgängligheten var låg och väntetider långa samtidigt som det fanns en ökad efterfrågan av vård. Den pressade situationen och den höga inflationen påverkade ekonomin negativt som för året redovisade ett underskott på 973 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden instämmer med revisorerna om vikten av att ha en långsiktig planering för åtgärder för en ekonomi i balans nära samarbete med verksamheten.

Nämnden anser att dialogen med verksamheterna i budgetarbetet är av största vikt för att kunna ta fram åtgärder på både kort och lång sikt för en ekonomi i balans och att detta är ett arbete som prioriteras. Verksamheterna är årligen delaktiga i beredningen av budget genom dialog och återkoppling av ekonomiska utmaningar med områdeschef. I det arbetet tas även åtgärdsplaner fram för att omfördela utifrån förändrad verksamhet och åtgärda underskott.

Nämnden konstaterar att vårdens snabba kostnadsdrivande utveckling tillsammans med bemanningsproblematiken och inflation bidrar till den ansträngda ekonomiska situationen och gör att prioriteringar i form av utbudsbegränsningar är nödvändiga. Detta arbete påbörjades under 2023 och fortgår 2024. När kostnadsökningar gör att de budgetramar som fördelats från regionfullmäktige till hälso- och sjukvårdsnämnden inte räcker till resulterar det i att nämnden har svårt att uppnå måluppfyllelse i verksamheten likväl som att undvika underskott mot den tilldelade budgeten.

I prioriteringsarbetet är dialogerna med verksamheterna centrala för att tydliggöra vad som är möjligt att genomföra och vilka risker och konsekvenser eventuella förändringar skulle innebära.

Nämnden är tydlig när det gäller att beslut om satsningar ska innehålla beskrivning och beslut om finansiering. Inför 2024 har därför nämnden sammanställt ekonomiska utmaningar avseende tidigare beslutad men ofinansierad verksamhet. Exempel är lönesatsningar, verksamhet som inledningsvis ersatts med statsbidrag, nationella rekommendationer eller nationell högspecialiserad vård. Budgettillskott i regionplan 2024 användes därför till att ersätta ofinansierade kostnader. Förutom detta valde nämnden att tillföra medel till verksamhet och lägga visst underskott centralt för att avlasta verksamheten för ej finansierade beslut. Fortsatt arbete avseende detta underskott ingår i nämndens arbete under 2024.

Nämndens målsättning är att bedriva verksamheten inom tilldelad ekonomisk ram och ambitionen är alltid att uteblivna effekter i verksamheternas åtgärdsplaner ska omsättas till nya åtgärder.

- **Utveckla arbetet med målstyrning**

Arbetet med målstyrning är ett kontinuerligt pågående arbete inom nämndens område. Nämnden är väl medveten om att målstyrning måste ske genom tydliga prioriteringar för att ge effekt. Nämndens förvaltning är dock en stor och komplex verksamhet där det ligger en stor utmaning att prioritera och tydliggöra vilka mål som är de mest angelägna att uppnå. I syfte att likrikta nämndernas styrning och på ett bättre sätt, utifrån lokala förutsättningar, aktivera verksamheterna finns sedan ett par år tillbaka ett förvaltningsövergripande beslut att nämnderna ska formulera delmål utifrån regionmålen. Delmålen följs upp i sin helhet och som stöd och komplettering gällande måluppfyllnaden följs ett antal vägledande indikatorer. Nämnden har, tillsammans med sin förvaltning, utvecklat en process där nämndens delmål tas fram i en iterativ process mellan nämnd, dess beredningar och förvaltning. Nämndens plan har fokus på utvecklingsaktiviteter medan Hälso och sjukvårdens målbild samt den färdplan mot nära vård som tagits fram i samråd med kommunerna, och som nämnden beslutat, är vägledande i arbetet men beskriver i större utsträckning ett nytt sätt att genomföra hälso- och sjukvårdens grunduppdrag. I jämförelse med tidigare år bedömer nämnden att den nya processen som kontinuerligt fortsätter att utvecklas, inneburit ett klart utvecklingssteg mot en förbättrad målstyrning inom nämndens område.

- **Utveckla arbetet med intern kontroll**

Regionstyrelsen (RS) gav i februari 2024 regiondirektören (RD) ett uppdrag att genomföra en översyn av internkontrollen i syfte att få en mer ändamålsenlig internkontroll. Resultatet av översynen bör tydliggöra vilka huvudområden som internkontrollen ska omfatta, hur riskanalysen ska förbättras och hur processen ska införlivas i ordinarie process avseende ledning och styrning på ett mer ändamålsenligt sätt. Gällande nämnden har information gällande syfte och ändamål för internkontroll getts dels av revisionen och dels av sakkunnig strateg inom Regionstyrelsens förvaltning som har uppdraget att bistå RD i arbetet avseende regiondirektörens uppdrag om översyn och förslag på ny process. Denna information gavs till hela nämnden i samband med workshop för start av nämnpnearbetet i juni 2024. Nämndens förvaltning deltar i arbetet med översynen av processen för internkontroll genom deltagande i det förvaltningsövergripande nätverk som finns för internkontrollarbetet i regionen. Riskanalysen är planerad att genomföras vid nämndens sammanträde i oktober. Regiondirektörens uppdrag skall vara redovisat till Regionstyrelsen senast oktober 2024 och det förslag som beslutas får därefter, i den mån nämnden bedömer tillämpligt, beaktas och implementeras i arbetet att formulera nämndens tillsynsplan som ska beslutas i början av 2025.